

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticvm

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

LIII. Cui licet, quod est plus, licet utique, quod est minus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62649](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62649)

legatum secundum & alterum testamen-
tum, licet sortita non sint effectum trans-
lationis rei legatae & hereditatis in se-
cundi legatarii vel instituti heredis per-
sonas, confecta tamen sint effectum seu
vim probandi ademptionem legati & re-
vocationem testamenti prioris, *arg. l. Si
quis ita 3. ff. de Adimend. leg. §. Prae-
terea cit.*

9. Postrema; quia etiam talis absolu-
tio, licet non liberationis à peccatis, atten-
tationis tamen consummatae sive exercitii
Ordinis effectum fortitur instar actus bap-
tizationis: quò, quia Baptismi consum-
mata attentatio est, irregularitas contra-
hitur, *can. Afros 3. dist. 98. §. c. Ex lite-
rarum 2. de Apostat. ut ad hanc Rubric.
dictum est n. 17.*

10. Non malè etiam quis asserat, dedu-
ctas instantias plerasque à proposita Re-
gula esse exceptiones; cum ex communi
DD. sensu ea non procedat Inprimis
iis casibus, quibus ad effectum inducen-
dum sufficit sola voluntas; ut in legato,
quòd legato posteriori, relicto incapaci,
revocari, est dictum.

Deinde in personis, quæ aliquid a-
gunt jure alieno, ut ministri substituti
delegati; cum delegatus, qui sententiam
invalidam protulit, eam revocare & sine
nova commissione iterum judicare non
possit, *l. Si ut proponit 4. C. Quomodo
& quando jud. quòd officio suo functus
jam sit, instar compromissarii indignum
eligentis, c. Si compromissarius 37. §. Si
verò, de Elec. in 6. Menoch. Lib. 1. de
Arbitr. q. 67. n. 21. & Sanchez Lib. 8. de
Matrim. disp. 27. n. 39. Nisi sententia
esset invalida ob mandati formam non
servatam; hoc enim casu denuo judicare
non prohiberetur, *arg. l. Quod; amen 21.
ff. de Arbitr. Pirrhing ad Rubr. de Offic. de-
leg. n. 156.**

Præterea in iis, quæ sunt jure spe-

ciali; & vel maximè in delictis; cum, si-
cet ea, quæ contra Jus fiunt, pro infectis
& inutilibus habeantur quoad utilitatem
& commodum, quòd asserunt delinquenti-
bus, quoad pœnas tamen & delictis an-
nexa impedimenta sæpe perinde, ut con-
tra Jus validè acta censentur: ut patet in
irregularitate, quam à rebaptizante & ab
excommunicato, Sacramenti pœnitentiæ
administrationem attentante, contrahi, est
dictum. Alias exceptiones dabunt Fel-
nus in *c. Ex tenore 16. de Rescript. Me-
noch. q. cit. & alii apud Peckium hic n. 6.
in fine.*

REGVLA LIII.

*Cui licet, quòd est Plus, licet mi-
nus, quòd est Minus.*

SUMMARIUM.

1. Simili huic Regula Crovis,
2. Utriusque sensus ratioque,
3. Et consona Juris definitio,
4. Procedit Regula, si plus & minus e-
jusdem ordinis,
5. Utriusque eadem ratio,
6. Minusque specialiter non prohibi-
tum,
7. Et plus concessum sit absoludè.

Sicut præsentì Bonifacius VIII. sic
Regulâ 21. in Pandectis Ulpianus,
à majori ad minus ductò argumen-
tò, Non debet, inquit, cui plus li-
cet, quòd est minus, non licere: quæ ar-
gumentandi ratio, ut ab occurrente non
una difficultate expediatur, adhibita mo-
deratione sic temperanda est; ut
Sensus Regulæ utriusque sit, Cui li-
cet, quòd est plus sive majus, licet etiam,
quòd est minus: si utrumque ejusdem or-
dinis, eadèque ratio sit utriusque, & spe-
cialis de

et alia de altero dispositio non obstat. Cum qua limitatione etiam exaudienda est ex his argumentis, à contrario & à minori ad majus ductis, illata & negativè concepta Regula. *Cui non licet, quod est minus, etiam quod plus sive majus est, non licet.* Utramque dicitur ratio naturalis; quòd plerumque minus sub majori contineatur: & ut plurimum sine eo, quod est minus, ad plus sive majus nequeat perveniri. Unde, ne, quod plus sive majus est, effectu sæpe careat, eò, quod majus est, concessio, minus quoque concessum: & hoc non concessio, neque illud concessio, intelligi solet.

3. Quare imprimis v. Regula affirmativa is, cui in Missa SS. Corporis & Sanguinis Christi confessio, in eadem populi benedictio est concessa, *can. Ecce 6. dist. 95.* cui animarum cura, etiam rerum Ecclesie administratio, committi potest. *can. Præcipimus 12. q. 1. & Monasterio decimas in parochiis sibi per unionem incorporatis percipiendi privilegio indulto etiam novialium decimarum concessa intelliguntur, c. Ex parte 27. de Decimis.* Sic etiam, qui, ut filius familias, de peculio castrensi vel quasi testari, etiam mortis causa donare, *l. Tam is 25. ff. de Mortis causa donat.* & qui adulterum occidere, multo magis eum percutere & contumelià afficere permittitur, *l. Nec in ea 22. §. 2. C. 3. ff. ad L. Jul. de Adult.* Deinde ex eadem concepta negativè is, qui nequit à venialibus, nec à mortalibus: & qui clericus percussorem absolovere nequit ab excommunicatione, nec ad Ordinum usum dispensare cum eo potest, *c. Cum illorum 32 de Sent. Excom.* Sic etiam, si non puniatur delictum consummatum, nec attentatum duntaxat puniatur &c. *Strein. hic n. 2.*

4. Attemperata autem Regula est tergemina limitatione. Prima est, *Si utrumque plus & minus ejusdem; non etiam, si*

ea sint ordinis diversi; cum ex competente alicui sanguinis aliarumque criminalium cognitione, ei civilium quoque causarum cognitionem, competere, perperam inferatur, l. Solemus 61. ff. de Judicis, cujus, §. 1. latrunculatori, cui latrones conquirendi & supplicio afficiendi potestas erat, Novell. 20. cap. 12. de re pecuniaria cognitio non aditur; quòd, licet illa major, diversi tamen ordinis cognitio sit. Sic etiam à Papa, cui ex illicito thoro procreatos ad spiritualia legitimandi potestas suprema competit, eos ad successionem hæreditariam & similes effectus merè temporales directè legitimari extra territorium Ecclesie temporale non posse, dictum est *Lib. 4. tit. 17. n. 63.* quantumvis legitimatio ad spiritualia majorem exigat potestatem, *c. Per venerabilem 13. Qui fil. legit. sint.*

5. Altera, *Si utriusque eadem sit ratio;* cum ex facultate transeundi ad Ecclesiam majorem, puta, ad Metropolitanam, Episcopo indultà permittitur ei non sit transitus ad parem, sive Cathedralem aliam vel inferiorem, *c. 1. C. 9. fin. V. Nec illa, junctà Glossà V. Ad parem, de Translatione Episc. ut ad hanc Rubric. dictum n. 3.* Sic occumbenti in torneamentis, si poeniteat, conceditur absolutio à peccatis, & sepultura Ecclesiastica denegatur, *c. 1. de Torneament. & licet homicidium majus adulterio sit, can. Si quod 33. q. 2. mulierem tamen bannitam, qui occidere, non eò ipso ad fornicationem cogere potest, ut contra Nellum de Bannit. p. 2. Secundè temp. q. 46. hoc illi adstruendo turpiter hallucinantem Christianè magis tradit Baldus in l. fin. C. Que contra jus Turil. publ. quòd legitimi Magistratus autoritate homicidium aliquando: nunquam autem adulterium licitè fieri possit. Ratio omnium est; quia in his casibus non est eadem ratio majoris & minoris.*

N a n n a Tertia,

6. Tertis, Nisi specialis dispositio de altero obster. Ex qua causa Sacerdoti sacrificanti Eucharistia sumptio sub utraque; non etiam sub una tantum specie est permisa, *can. Comperimus 12. dist. 2. de Consec. mulieri*, si alienam obligationem in se susceperit: non etiam, si, intermissione cessante, pro altero solverit, *S. C. Velleiani auxilio subvenitur, l. 1. ff. ad S. C. cit. & tutor, cui rei pupillaris à Prætoris permisa est venditio, eam obligare nequit oppignorando, l. Si pupillorum 7. §. 3. ff. de Reb. eorum, qui sub tutel. Sic etiam præfides provinciarum, qui jus gladii & in metallum dandi obtinent potestatem, *l. Illicitas 6. §. 8. ff. de Offic. Præfid. deportandi potestate carent, l. Rei 2. §. 1. ff. de Panis & l. Inter 6. §. 1. ff. de Interdict. & releg. ex speciali dispositione Juris, permisso alterò, alterum denegantis.**
7. Harum limitationum vi corrumpunt, quæ ex utroque Iure Regula opponuntur, præsertim si addatur, ei locum tantum esse in iis, quæ Iure communi absolute conceduntur, ut cum Campanilla *Divers. Jur. Canon. Rubr. 11. cap. 13. n. 92. hic notant Barbosa à n. 3. & Strein. n. 5. in fine.* Unde uterque infert, eam deficere in facultate dispensandi, non à Iure, sed ab homine concessa, & in dispensationibus ipsis: & non habere locum in privilegiis & indultis gratiosis, & præsertim in mandatis de providendo, *c. Si de non Sacerdotali 27. de Prab. & dignit. in 6. saltem, si id, quod est minus, in eo, quod plus sive majus est, non includatur, eive non annectatur.*

REGULA LIV.

Qui prior est Tempore, potior est Jure.

SUMMARIUM.

1. Similima huic Regula Civilis.

2. Sensus & ratio utriusque,
3. Et utriusque objectæ difficultates.
4. Quæ tamen eas vel non attingunt,
5. Vel solummodo declarant.
6. In Pignoriibus sape, non semper ei est locus.

Minùs ampla primò occurfu apparet, attentius tamen considerata non minùs, quàm Canonica hæc Regula, latè diffunditur illa JCT. Hermogeniani, *Quoties utriusque causa lucri vertitur, is preferendus est, cujus in lucrum causa tempore præcedit, quæ est 98. in Pandectis.*

Sensus enim idem utriusque est, *Quantumvis temporis prioritas sive diurnitas ad jus alicui tribuendum ratio sufficiens sola non sit. Obligationum 44. §. 1. ff. de O. & A. duobus tamen, de ejus, quod habent, juris prælatione certantibus, & quoad cetera paribus, prærogativam tribuit juri, quod antè sive antiquius est; ut is præferatur, cujus jus priori sive antiquiori temporis suffragio adjuvatur.* Quo sensu concepta Regula jam declarata & exemplis illustrata est *Lib. 1. tit. 33. à n. 4.* Ratio à DD. ea reddi solet; quòd jus ab aliquo acquisitum ipsi debeat prodesse, & invito sine sua culpa non aufertur, *can. Satis perversum 7. dist. 56.* sicut contingeret, si is, cujus jus tempore posterius est, antè habenti præferretur, & hic post illum ordine præpostero collocaretur.

Quantumvis autem hæc Regula æquitate plena & primà etiam fronte plana sit, ex multiplici tamen capite difficilis est; contra eam enim facit Primò; quòd lex & Constitutio posterior prævaleat ac deroget priori, *l. Sed & posteriores 28. ff. de LL. & c. 1. de Constitut. in 6.* & posterius testamentum ritè perfectum rumpat ac tollat prius, *§. Posteriore 2. Institut. Quibus mo-*